رازهایی درباره مشروطه‌خواهی و مشروطیت در ایران

برخلاف باور برخی مورخان، انقلاب مشروطیت طی چند ماه پا نگرفت؛ برایند اتفاقات متعددی موجب شد جامعه ایران به سمت چنین فضایی برود؛ قحطی‌های پیاپی که تأثیری بسیار منفی بر معیشت و جمعیت کشور داشت از یک سو و از سوی دیگر، ظلم جانکاه خان‌ها و شاهزادگانی که آمار و تعداد آن‌ها روز به روز افزایش می‌یافت و کم‌کم سر به افلاک می‌زد.

خوب است بدانید نخست، هدف اولیه از آغاز قیامی که به مشروطیت انجامید، نه ایجاد مجلس و به قول سیاستمداران، لوازم دموکراسی، بلکه ایجاد عدالتخانه بود؛ مردم ایران اصولاً چیزی از مشروطیت نمی‌دانستند و آنچه به اسم مردم در تاریخ متقدم مشروطیت ثبت است، عموماً خواسته‌های منورالفکرهایی است که به دنبال فضای تازه برای توسعه قدرت خود بودند.

دوم، با وجود آنکه نهضت مشروطه با تلاش‌ها و جانفشانی‌های مردم و هدایت و حضور مؤثر علما در ایران و نجف اشرف به ثمر رسید، اما پس از استقرار آن و به‌خصوص پس از فتح تهران در جریان استبداد صغیر، دور به دست غرب‌گرایان افتاد و آنچه در ذهن مردم به عنوان ثمره نهضت مشروطه وجود داشت، یکسره بر باد رفت. دلیل این مسئله، ناآشنایی علما و مردم با ساختارهای سیاسی و اعتماد بی‌پروا به کسانی بود که وابستگی‌های گسترده‌ای به بیگانگان داشتند و البته، این وابستگی‌ها کم و بیش بر برخی بزرگان معلوم بود. موضوع دیگری که کار مشروطه را با نقصان روبه‌رو کرد، اتکا به حمایت دولت‌های خارجی و به‌ویژه انگلیس بود. رویکردی که خیلی زود، آتش را به جان مشروطه‌خواهان حقیقی انداخت.

ذره‌بین

عبرت تاریخی

جرج بوش پدر و ماجرای قصابی در پاناما

سال ۱۹۸۹م. بود که جرج بوش پدر، به بهانه اینکه پاناما حقوق بشر را رعایت نمی‌کند و دولت این کشور در قاچاق مواد مخدر دست دارد، دستور حمله به آن را صادر کرد. پاناما کشوری کوچک در آمریکای مرکزی است که به دلیل داشتن کانال پاناما - آبراهه بین اقیانوس اطلس را به اقیانوس آرام - اهمیت دارد. واقعیت این بود نوریگا، رئیس جمهور جدید پاناما، با آمریکا سر ناسازگاری داشت و دلیل حمله بدون مقدمه آمریکا نیز همین مسئله بود. بوش برای دفاع از دموکراسی! ۴ هزار نفر از غیرنظامیان پاناما یی را سلاخی کرد و رئیس جمهور منتخب آن‌ها را به زندانی در خاک ایالات متحده انتقال داد تا کاخ سفید بتواند باز هم بر آبراهه راهبردی پاناما تسلط داشته باشد. آمریکا برای اینکه خیال خودش را راحت کند مقدماتی را فراهم کرد تا در سال ۱۹۹۰ ارتش پاناما منحل شود و امروزه تنها یک نیروی پلیس ملی متشکل از ۱۱ هزار نفر امور انتظامی کشور را بر عهده دارد که بخشی از آن به گارد ساحلی اختصاص یافته‌است. ولی در عوض، امنیت پاناما به عهده ایالات متحده آمریکاست!

شهید سید مجتبی نواب صفوی (۱۳۳۴-۱۳۰۳ش)

نواب روحانی، اندیشمند و مبارز انقلابی جهان اسلام در دهه‌های ۲۰ و ۳۰ شمسی بود.

او بنیان‌گذار جمعیت فدائیان اسلام است؛ گروهی که باید آن را نخستین تشکل سیاسی و ساختارمند وابسته به مذهبی‌ها در ایران بدانیم.

گروه وی نقش مؤثری در ملی‌شدن صنعت نفت داشت.

نواب صفوی الگوی اسلام‌خواهی در میان جوانان عصر خود و حتی پس از آن است.

او و تعدادی از یارانش در ۲۷ دی‌ماه ۱۳۳۴ به شهادت رسیدند.

محمدحسین نیکبخت

امروز سالروز دومین و آخرین فرار شاه است. تردیدی نیست که آغاز انقلاب اسلامی، از ۱۹ دی‌ماه سال ۱۳۵۶ و شتاب روزافزون آن در سال ۱۳۵۷، قهقرایی سخت را برای رژیم پهلوی رقم زد. تمام مردم و گروه‌های سیاسی، دیگر شاه و حکومت او را نمی‌خواستند؛ این حقیقتی آشکار و مستند است که هیچ مورخی نمی‌تواند از زیر بار پذیرش آن شانه خالی کند. با این حال، شاه تا پاییز سال ۱۳۵۷، چندان احساس خطر نمی‌کرد. او مطلقاً به حمایت آمریکایی‌ها وابسته بود و گمان می‌کرد اگر اتفاقی برایش بیفتد، آن‌ها مانند مرداد سال ۱۳۳۲، وارد میدان می‌شوند و رژیم او را با یک کودتای توأم با خشونت و خون‌ریزی، حفظ می‌کنند. اما نه آمریکایی‌ها و نه حتی خودِ شاه و اطرافیانش، برآورد دقیقی از اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران نداشتند و اصولاً قادر نبودند اقدام و رفتار مردم را درک و پیش‌بینی کنند؛ این مسئله در مورد شاه، دست‌کم نشان‌دهنده فاصله عمیق میان او و جامعه ایرانیان بود. همین فاصله عمیق موجب می‌شد هر وقت صدای اعتراضی بلند شود، شاه به‌شدت احساس ناامنی کند؛ او در مرداد ماه ۱۳۳۲ و حتی خرداد ۱۳۴۲، این واکنش را از خود نشان داده بود؛ اینکه اگر شرایط برای بقای وی و حکومتش سخت شود، بهترین انتخاب، فرار است! محمدرضا پهلوی به‌شدت از بحران عدم مشروعیت خود در ایران می‌ترسید و همین مسئله بر آمادگی‌اش برای فرار می‌افزود. او یک فرار موفق را در ۲۵ مرداد ۱۳۳۲ و چند روز پیش از کودتای ۲۸ مرداد تجربه کرد و حالا، در دی‌ماه ۱۳۵۷، در آستانه دومین تجربه فرار خود قرار داشت؛ تجربه‌ای که البته آخرین تجربه فرار پهلوی دوم محسوب می‌شود.

محمدرضا پهلوی ۲۶ دی‌ماه ۱۳۵۷ از ایران گریخت

شاه چگونه فراری شد؟

■ **چرا گریخت؟**

صرف‌نظر از شرایط سیاسی و اجتماعی خاصی که شاه با اقداماتش، به‌ویژه در دهه‌های ۴۰ و ۵۰، یعنی ایام اوج دیکتاتوری او و تقویت گسترده و بی‌سابقه فضای امنیتی و پراختناق کشور به‌وجود آورده و موجب خشم فزاینده مردم نسبت به رژیم پهلوی شده بود، ویژگی‌های شخصیتی وی نیز در این فرار بزرگ تأثیر داشت و البته همان‌طور که اشاره کردیم، با توجه به تجربه فرار نخست و بحران مشروعیت، این اقدام برای محمدرضا پهلوی در حکم یک روش راهگشا بود که به باور وی می‌توانست معجزه کند! اردشیر زاهدی، داماد سابق شاه و وزیر خارجه او، در خاطرات خود می‌نویسد: «شاه ... ضعف کاراکتر داشت و اصلاً به درد موقعیت‌های مشکل و مواقع اضطراری نمی‌خورد. او پادشاهی بود که برای مواقع آرامش ساخته شده‌بود. به محض آنکه مشکلی پیش می‌آمد خودش را می‌باخت و سلسله اعصابش در هم می‌ریخت». شاه از یک توهم مزمن رنج می‌برد که این هم ناشی از شخصیت نامتوازن او بود؛ غرور و خودخواهی‌اش سبب شد هیچ کس نتواند گزارشی صحیح از وضعیت موجود در اختیار او بگذارد؛ درست همان رویکردی که در مورد پدرش، رضاخان نیز وجود داشت.

باور شاه به حمایت آمریکا، بدون ارزیابی شرایط کشور سبب می‌شد محمدرضا پهلوی، ایران سال ۱۳۵۷ را همان ایران سال ۱۳۳۲ فرض کند؛ او هرگز نتوانست و حتی سعی هم نکرد اهمیت و جایگاه رهبری را در یک نهضت مردمی بفهمد. طبیعی است ساختار شکل‌گرفته در اطراف او هم، متأثر از همین مسئله و البته، ترس دائمی شاه برای از دست دادن جایگاهش باشد.

زاهدی در این باره می‌نویسد: «باید بگویم اکثر فرماندهان ارتش [شاه] افراد بی‌وجود و فاقد ابتکار و ذلیل و زبونی بودند و تنها هنر آن‌ها دزدی بود. پدرم (سپهبد زاهدی) می‌گفت شاه عمد دارد که افراد فاقد ابتکار و ذلیل و زبون را اطراف خود جمع کند تا این افراد قدرت کودتا و براندازی شاه را نداشته باشند» اما این تدارکات، نتوانست مانع تبدیل دومین فرار شاه، به آخرین فرار او شود.

ترور نادرشاه

کالبدشکافی یک قتل

۱۱ جمادی‌الثانی سال ۱۱۶۰، شب هنگام، گروهی به سرکردگی علی‌قلی‌خان به خیمه شاهی در فتح‌آباد قوچان ریختند و نادرشاه افشار را به قتل رساندند. عامل ترور، یعنی کسی که به حیات وی خاتمه داد، محمدخان قاجار بود. ما عموماً عادت داریم به دلیل فتوحات عصر نادری که نتیجه کشورگشایی‌های دوران ۱۲ ساله سلطنت او است، از اوضاع اجتماعی و البته بحران روحی و روانی وی غفلت کنیم. نادر در چند سال پایانی عمر خود، گرفتار نوعی «پارانویا» و روان‌گسیختگی ناشی از آن شده‌بود و دائم گمان می‌کرد گروهی در پی توطئه علیه وی هستند. او پسرش رضاقلی‌میرزا را بر اثر همین سوءظن کور کرد و از میان برداشت. تأثیر این روان‌گسیختگی بر رفتار شاه افشار، سبب شد او به ظلم و ستم غیرقابل تحمل علیه مردم ایران رو بیاورد، از آن‌ها مالیات سه ساله‌ای را که پس از حمله به هندوستان بخشیده بود، مطالبه کرد و کار کشتار و استفاده از داغ و درفش را به عملی روزانه تبدیل نمود. در چنین شرایطی، وقتی برای سرکوب یک شورش راهی شمال خراسان شد، با این توهم که سردارانش قصد جان وی را کرده‌اند، تصمیم به کشتن همه آن‌ها گرفت. او تعدادی از نگهبانان مخصوص خود را فراخواند و از آن‌ها خواست برای این اقدام آماده شوند و حتی، براساس گزارش لاکهارت انگلیسی، به نگهبانان گفت نسبت به جانش بیمناک است؛ در حالی که دلیلی متقن برای این مسئله نداشت. به هر حال، سرداران از طریق برخی نگهبانان، متوجه منظور نادرشاه شدند و در شب ۱۱ جمادی‌الثانی ۱۱۶۰ (۲۸ خرداد ۱۱۲۶)، به خیمه «چوکی» دختر محمدحسن‌خان قاجار و همسر نادر که شاه افشار در آن به سر می‌برد، ریختند و او را به قتل رساندند. نکته حائز اهمیت در این واقعه که باید آن را هم مدنظر قرار داد، حضور پررنگ قاجارها در این ماجراست که احتمالاً، به دلیل قتل فتحعلی‌خان قاجار، بزرگ طایفه خود به دست نادر و در ایام سپهسالاری وی در لشکر شاه‌تهماسب دوم صفوی، کینه شاه افشار را به دل داشتند.

تاریخ

قدس

آگهی مناقصه

شرکت توسعه و اکتشاف برق ایران (سهامی خاص)

در نظر دارد نسبت به خرید لوازم و نصب مسافتی کابل جهت احداث آب‌بندی و کابل‌سی‌های سه‌فاز پست‌های پنجاه‌گانه اقدام نماید.

متقاضیان می‌توانند جهت دریافت پیشنهاد قیمت از تاریخ انتشار آگهی به مدت ۷ روز با شماره‌های ذیل تماس حاصل نمایند.

شماره مناقصه در کارتابل

مدیر مناقصات ۰۲۱۲۲۲۲۲۲۲ - مدیر واحد ۰۹۱۲۳۳۳۳۳۳ - امور بازرگانی ۰۲۱۲۲۲۲۲۲۵

آدرس مناقصه‌گزار (جهت ارسال پاکت)

۱- گیلان - رشت - خیابان ... روبروی دانشگاه شهید مطهری - کد پستی ۴۱۸۷۶-۱۵۴۴۵

آدرس محل معامله

۲- مازندران - بابلسر - خیابان شهید کشاورز - جنب شرکت برق

آگهی دعوت مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده صاحبان سهام شرکت مخابرات ایران (سهامی خاص) به شماره ثبت ۱۳۲۱ و شناسه ملی ۱۰۸۶۰۲۶۱۵۶۰ - ۲۲۰۰

موضوع جلسه: ...

آگهی مزایده (نوبت دوم)

... مزایده عمومی ... از طریق مزایده حضوری ... به شرح ذیل اقدام می‌نماید.

ردیف	مکان	مدت اجاره	مبلغ اولیه (ریال)	مبلغ شرکت در مزایده (ریال)
۱	مکان غرفه ...	۱۲ ماه	...	...
۲	مکان غرفه ...	۲۴ ماه	...	...
۳	مکان غرفه ...	۲۴ ماه	...	...
۴	مکان غرفه ...	۲۴ ماه	...	...
۵	مکان غرفه ...	۲۴ ماه	...	...
۶	مکان غرفه ...	۲۴ ماه	...	...

... شرکت در مزایده ... آدرس ... تلفن ...

... رئیس ... شرکت ...

آگهی فراخوان مناقصه عمومی یک مرحله‌ای انجام امور خدماتی

به صورت عمومی سازمان مدیریت آرامستان‌های شهر تاریخی سروناز نوبت دوم

... شرایط ... مهلت ... تاریخ ... آدرس ...

سازمان مدیریت آرامستان‌های شهر تاریخی سروناز

آگهی فراخوان مزایده عمومی دو مرحله‌ای شماره مزایده ۲-۰۳-۱۴۰۰ - نوبت اول

شرکت آب منطقه‌ای ارومیل

در راستای اجرای شیوه‌نامه اجرایی الگوریتم‌های کارشناسی و کارهای عمرانی، خدماتی و تأسیسات آبی و پیرامون آبها، شرکت آب منطقه‌ای ارومیل در نظر دارد ماشین‌آلات و تجهیزات خود را به صورت حضوری و از طریق مزایده عمومی در اختیار شرکت‌های واجد شرایط قرار دهد. لذا متقاضیان می‌توانند جهت اخذ اسناد مزایده و بازدید اقلام مورد مزایده از تاریخ انتشار آگهی به مدت ۱۰ روز به محل انبار شرکت واقع در ... مراجعه نمایند.

... مبلغ تضمین شرکت در مزایده ... آدرس ... تلفن ...

... رئیس ... شرکت ...

آگهی مزایده عمومی

شرکت آب منطقه‌ای ارومیل

... شرایط ... مهلت ... تاریخ ... آدرس ...

... شرکت آب منطقه‌ای ارومیل